

Nederland heeft iedereen nodig, ook de vluchteling

Plan van Aanpak Verankering Banenoffensief

Alliantie Banenoffensief Vluchtelingen:
VluchtelingenWerk Nederland
Stichting Emplooi
Stichting voor vluchtelingen-studenten UAF
UUV-WERKbedrijf
Oktober 2009

Inhoud

		pagina
Hoofdstuk 1	Inleiding	3
Hoofdstuk 2	Doelstelling	4
Hoofdstuk 3	Samenwerking, rol en taakverdeling alliantiepartners	5
	3.1 Focus op de regio	5
	3.2 Rol en taakverdeling partners alliantie Banenoffensief	5
Hoofdstuk 4	Activiteiten en resultaten	
	4.1 Resultaten	8
	4.2 Realisatie van de samenwerkingsverbanden	8
	4.3 Methodiekbeschrijving Banenoffensief	9
	4.4 Kennis- en ervaringsuitwisseling tussen alliantie- partners	10
	4.5 Realisatie van de 700 plaatsingen	11
Hoofdstuk 5	Geselecteerde gemeenten, fasering, projectorganisatie en sturing	14
	5.1 Geselecteerde gemeenten	14
	5.2 Fasering in het project	14
	5.3 Projectorganisatie	15
Hoofdstuk 6	Financiering	16
	6.1 Benodigd budget	16
	6.2 Begroting	16
Hoofdstuk 7	Tot slot	17
	7.1 Betrokkenheid vanuit het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	17
	7.2 Onderzoek naar succesfactoren in het begeleidingsaanbod	17
Bijlage 1	De Participatieladder	18

Hoofdstuk 1

Inleiding

In juni 2009 hebben Stichting voor Vluchtelingen-Studenten UAF, VluchtelingenWerk Nederland, Stichting Emplooi en het UWV WERKbedrijf het plan 'Nederland heeft iedereen nodig, ook de vluchteling' bij de staatssecretaris van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) ingediend. Daarin werd een mogelijke doorstart geschetst van het Banenoffensief Vluchtelingen dat in het voorjaar van 2009 succesvol was afgesloten met als resultaat dat 2.327 vluchtelingen in de periode 2006 t/m 2008 bemiddeld zijn naar werk of werkervaringplekken. Geconstateerd werd dat er in de drie jaren van het Banenoffensief weliswaar veel bereikt is, maar dat de aanpak van de uitvoerende organisaties nog niet duurzaam verankerd is. Daarom is het plan voor een doorstart van het Banenoffensief ontwikkeld, waarbij UAF en VluchtelingenWerk Nederland zich gecommitteerd hebben om opnieuw 2.500 vluchtelingen naar de arbeidsmarkt te begeleiden. De gevraagde cofinanciering van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid was 3 mln euro.

De Staatssecretaris heeft in het overleg van 9 juli jl. de indieners van dit plan gemeld dat er vanuit SZW een beperkt budget voor dit project beschikbaar is. Te denken valt aan een maximum van 1 miljoen, voor drie jaar. Daarom werd voorgesteld het project te beperken tot een tiental gemeenten met een 'gunstig' klimaat voor de uitvoeringspartners. In dit aangepast plan is tevens de duur van het project verkort tot twee jaar.

De indieners van dit plan betreuren het feit dat de Staatssecretaris genoemde financiële beperking heeft aangegeven omdat zij ervan overtuigd zijn dat de voorgestelde meer ambitieuze doelstelling goed te realiseren is.

Hoofdstuk 2

Doelstelling

De doelstelling van dit project omvat de volgende drie onderdelen:

1. Het aangaan van een structurele alliantie met partners in de regio in ten minste tien gemeenten;
2. Het maken van een methodiekbeschrijving en vervolgens de overdracht en verankering van deze werkwijze zodat andere gemeenten/regio's er mee aan de slag kunnen.
3. Uitwisseling van kennis en ervaring tussen de uitvoeringpartners door het jaarlijks organiseren van 3 landelijke kennisdagen voor de alliantiepartners en per regio/provincie jaarlijks 2 bovenlokale bijeenkomsten plaatsvinden waarin de uitvoeringpartners in die regio's hun ervaringen delen; knelpunten bespreken en oplossingen genereren.
4. Acquisitie, registratie en periodieke melding van de 700 leerwerkbanen en/of toeleidingstrajecten voor vluchtelingen die overal in Nederland kunnen wonen. (Gemeenten financieren de feitelijke realisatie van de plaatsingen.)

Het aangaan en verankeren van een structurele alliantie met partners in de regio om vluchtelingen naar werk te begeleiden is de belangrijkste doelstelling in dit project. In ca tien gemeenten wordt een samenwerking aangegaan om vluchtelingen naar werk te begeleiden. De ervaringen die de uitvoeringpartners opdoen in deze gemeentelijke samenwerking mondt uit in de beschrijving van best practices en de daarbij gehanteerde werkwijze, die vervolgens beschikbaar gesteld wordt aan overige regio's waar de uitvoeringpartners actief zijn in de begeleiding en bemiddeling van vluchtelingen naar de arbeidsmarkt. Om het effect van de samenwerking in de regio's te concretiseren wordt door VluchtelingenWerk-Emplooi en UAF gezamenlijk voor 700 vluchtelingen duurzame uitstroom naar werk gerealiseerd in de vorm van een leerwerkbaan of toeleidingstraject. Streven is gemeenten deze plaatsingen te laten financieren. Het UAF richt zich op de vluchtelingen vanaf MBO3 niveau; VluchtelingenWerk-Emplooi richt zich op de brede doelgroep vluchtelingen.

De realisaties van deze plaatsingen worden gedurende de looptijd van dit project verantwoord in voortgangsrapportages die drie maal per jaar gemaakt worden.

Hoofdstuk 3 Samenwerking, rol en taakverdeling alliantiepartners

3.1 Focus op de regio

In vervolg op het eerste Banenoffensief wordt nu vooral gefocust op de (arbeidsmarkt) regio's waarin de tien gemeenten zich bevinden. Een 'warme match' tussen de vraag van de werkgever en de motivatie van de vluchteling is daarbij essentieel. Dit geldt voornamelijk voor de lager opgeleide functies. Voor 15-20% van de populatie die hoger is opgeleid geldt: 'de vluchteling volgt de baan'. Hoger opgeleide vluchtelingen zijn flexibeler en vaak bereid om te reizen of te verhuizen voor een baan die aansluit op hun wensen en competenties.

Zowel deze regionale focus als de doelstelling om structurele allianties te vormen is dan ook samengevat in de kerngedachte 'van landelijke samenwerking naar alliantie in de regio'. Niet alleen moeten op dat regionale niveau de resultaten behaald worden, daar worden ook de concrete samenwerkingsafspraken met gemeenten en werkgevers gemaakt.

In de praktijk zal de arbeidsmarkt regio betekenen dat vanuit de regionale afdelingen van VluchtelingenWerk-Emplooi en UAF Job Support wordt aangesloten bij de interne organisatie structuur van het WERKbedrijf. De zowel regionale als landelijke structuur van de alliantiepartners biedt voldoende ruimte om ook op landelijk niveau afspraken met een werkgever of een brancheorganisatie te maken over de opzet van bijvoorbeeld duale trajecten voor vluchtelingen. De gemeenten worden gevraagd bereid te zijn groepen vluchtelingen naar de arbeidsmarkt te laten begeleiden met de inzet van vrijwilligers van maatschappelijke organisaties.

De centrale organisaties worden meer dan in het voorgaande Banenoffensief vooral gezien als faciliterend naar de regio toe. Alleen zaken die beter centraal georganiseerd kunnen worden, worden door het project Banenoffensief gefaciliteerd t.b.v. de regio's. Daarbij gaat het o.a. om het beschrijven van best practices en de daarbij gehanteerde methodieken en werkprocessen voor zover deze van belang zijn voor de overdracht van naar andere gemeenten/regio's. Daarnaast gaat het om het opzetten van het verantwoordingskader, training en deskundigheidsbevordering, organisatie van bovenregionale kennisdagen voor de uitvoerders, maar ook landelijke afspraken met nationale of grote werkgevers.

3.2 Rol en taakverdeling partners alliantie Banenoffensief

In deze paragraaf wordt ingegaan op de positie, rol en/of wettelijke taak van de verschillende partners in de alliantie Banenoffensief.

De werkgeversorganisaties en brancheorganisaties komen op voor de belangen van werkgevers en/of branches. Het zijn partners in het kader van arbeidsmarkt arrangementen, maar kunnen ook benut worden in de communicatie om werkgevers te bereiken en te informeren.

Verder spelen ook de kenniscentra een belangrijke adviserende en initiërende rol bij de realisatie van leerwerkbanen, certificering van eerder verworven competenties (EVC trajecten) in de regio's. Samen met andere scholingsaanbieders als de ROC's zijn zij veelal vertegenwoordigd in de lokale LeerwerkLoketten binnen de zogenoemde plusvestigingen van het WERKbedrijf.

De *gemeenten* vervullen een regisserende rol op het gebied van participatie, de Wet Inburgering (WI), de uitvoering van de Wet Werk en Bijstand (WWB) en het beleid ten aanzien van NUG-gers. Zij zijn een belangrijke opdrachtgevende partij die lokaal en regionaal een belang hebben bij een verhoogde participatie van vluchtelingen en uitstroom uit de bijstand. Daarbij gaan gemeenten zich steeds meer bezighouden met (regionaal) arbeidsmarktbeleid om uitkeringsgerechtigden aan de slag te helpen en de arbeidsparticipatie van haar burgers te vergroten. Ook de economische crisis zorgt er voor dat gemeenten met werkgevers en publieke instanties samen kijken welke extra maatregelen getroffen kunnen en moeten worden.

Het *UWV WERKbedrijf* heeft als wettelijke taak arbeidsbemiddeling en re-integratie voor een groot deel van de uitkeringsgerechtigden namelijk voor WW, WIA en WAJONG-gerechtigden. Verder geeft het WERKbedrijf invulling aan de rijksdoelstelling om leerwerktrajecten te realiseren met werkgevers en scholingspartijen en spelen zij een rol in de marktwerking op de regionale arbeidsmarkt.

Het WERKbedrijf is een landelijke partner met een uitvoeringsorganisatie verdeeld over de regio's en locaties op gemeenten niveau. Voor het verankeren van het Banenoffensief is het de bedoeling om vanuit de tien Werkpleinen de samenwerking met de alliantiepartners te versterken. Naast de basisdienstverlening waar iedere werkzoekende recht op heeft, zal het WERKbedrijf de overige partners faciliteren en ondersteunen. Voor een effectieve inzet van re-integratie middelen voor deze kwetsbare doelgroep is samenwerking met de partners die de kennis en expertise bezitten over vluchtelingen essentieel.

VluchtelingenWerk Nederland is een landelijke belangenvereniging die bestaat uit regionale afdelingen met eigen besturen en directeurs. Op het terrein van arbeidstoeleiding en bemiddeling wordt er in de regio's in toenemende mate samengewerkt tussen VluchtelingenWerk en de *Stichting Emplooi*. Formeel blijft de Stichting Emplooi bestaan. Beide organisaties zijn van oorsprong erg betrokken bij de begeleiding van vluchtelingen vanaf de start van de asiel procedure tot aan het vinden van een eigen plek in de samenleving.

Door de kennis en expertise van de afgelopen 20 jaar, mede opgebouwd binnen Emplooi, zijn de regionale afdelingen steeds meer in staat om ook op het terrein van arbeidsbemiddeling en toeleiding naar werk een aanvullende rol te spelen. In het Banenoffensief heeft VluchtelingenWerk Nederland, samen met Emplooi, een essentiële toegevoegde waarde bij de begeleiding en effectieve bemiddeling van vluchtelingen naar werk. VluchtelingenWerk Nederland en Emplooi hebben de expertise en tijd mede vanwege hun vrijwilligersinzet om individueel maatwerk te leveren in de begeleiding maar ook in nazorg in de vorm van coaching van zowel de vluchteling op de werkvloer als ook het onderhouden van contacten met de direct leidinggevenden. Verder zal VluchtelingenWerk-Emplooi met UAF een initiërende rol vervullen binnen het project Banenoffensief in de kennisdeling en deskundigheidsbevordering over vluchtelingen. De regionale focus in het Banenoffensief leidt bij VluchtelingenWerk-Emplooi tot de volgende interne uitgangspunten:

- vanuit regio's en regionale situatie de aanpak concreet maken en resultaten behalen;
- belangrijke factoren hierbij zijn de arbeidsmarkt-situatie, de samenwerking/afspraken met gemeenten, de alliantie met WERKbedrijf en niet in de laatste plaats de eigen organisatie in de regio;
- regio directeurs van VluchtelingenWerk-Emplooi zijn risicodragend ondernemer;
- financiering van uitvoeringstrajecten uit lokale en regionale bronnen is essentieel aangezien financiering door de Rijksoverheid gericht zal zijn op tijdelijke versterking van de infrastructuur;

- rol van het landelijk bureau van VluchtelingenWerk-Emplooi is vooral faciliterend en ondersteunend aan de eigen regionale afdelingen. Het landelijk bureau kan binnen VluchtelingenWerk-Emplooi ondersteunen in de uitwisseling van kennis en best practices tussen de regio's, realisatie VVS (cliënt volg systeem), het coördineren van landelijke werkgeversprojecten en interne coördinatie.

Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF is een landelijke belangenorganisatie die hoger opgeleiden begeleidt bij hun studie en ondersteunt bij het vinden van werk dat aansluit bij hun talenten en competenties of het starten van een eigen onderneming. De afdeling Job Support, het onderdeel van het UAF dat zich bezig houdt met arbeidsmarkttoeleiding, heeft daartoe goede contacten met een aantal landelijke werkgevers, ministeries en gemeenten evenals met de afgestudeerde studenten vluchtelingen die jarenlang begeleid zijn door het UAF. Voor een betere regionale verbinding zal het UAF medewerkers van de afdeling Job Support laten aanhaken als vaste contactpersonen bij de regionale structuur van het WERKbedrijf in de tien gemeenten en de regionale afdelingen van VluchtelingenWerk-Emplooi.

Hoofdstuk 4 Activiteiten en resultaten

4.1 Resultaten

De looptijd van het project is twee jaar (2010 en 2011) waarin de volgende resultaten worden bereikt:

1. In elf gemeenten realiseren de uitvoeringspartners een samenwerkingsverband met gemeenten, UWV WERKbedrijf en overige lokale of regionale partners waarbij vluchtelingen een traject wordt geboden van ten minste zes maanden gericht op het verwerven van betaald werk. Dit samenwerkings-verband wordt per gemeente geconcretiseerd met het sluiten van een convenant tussen de samenwerkingspartners;
2. Op basis van de ervaringen in de elf gemeenten wordt een methodiek beschreven, waarin:
 1. de structurele activiteiten die nodig zijn om vluchtelingen naar de arbeidsmarkt te bemiddelen zijn beschreven;
 2. de afspraken tussen de samenwerkende partijen waarin ieders taak en rol, aanbevelingen ten aanzien van de (integrale) samenwerking en een overzicht van de voornaamste knelpunten;
 3. de wijze waarop uitvoering is gegeven aan de inbedding van de structurele ketenafspraken.
De beschrijving dient bruikbaar te zijn voor andere gemeenten en wordt door de projectpartners verspreid naar andere gemeenten/regio's.
3. Om de kennis en ervaring, die in de verschillende gemeenten/regio's worden opgedaan te delen, worden jaarlijks drie kennisdagen georganiseerd, waarin de best practices tussen de alliantiepartners worden uitgewisseld.
Daarnaast worden in de zes regio's/provincies, waarin de 11 pilotprojecten plaatsvinden, twee maal per jaar bovenlokale bijeenkomsten georganiseerd, waarin de uitvoeringspartners in die regio's hun ervaringen delen, knelpunten bespreken en oplossingen genereren.
4. VluchtelingenWerk–Emplooi en UAF verzorgen de acquisitie voor de financiering van de in totaal 700 plaatsingen van vluchtelingen naar betaald werk, onbetaald werk of een opleidingstraject van minimaal zes maanden. Daarnaast verzorgen zij de registratie en periodieke verantwoording van de bemiddelde vluchtelingen. Daarbij worden gegevens verstrekt over het opleidingsniveau van de vluchtelingen en de sectoren waarin men een leerwerkplek of baan heeft gevonden, de aard en de duur van het traject. Het verzamelen van deze gegevens ten behoeve van de verantwoording is onderdeel van dit project. (De realisatie van de plaatsingen wordt door gemeenten gefinancierd. UAF realiseert voor in totaal 200 vluchtelingen en VluchtelingenWerk-Emplooi realiseert in totaal voor 500 vluchtelingen zo'n plaatsing. Het streven is om 55% naar betaald werk te begeleiden; 30% naar onbetaald werk en 15% een opleidingstraject te bieden.)

4.2 Realisatie van de samenwerkingsverbanden

In de geselecteerde gemeenten wordt, in overleg met de uitvoeringspartners, gestart met een gezamenlijke kwantitatieve en kwalitatieve analyse van de doelgroep in de betreffende gemeente/arbeidsmarktregio, die in het najaar van 2009 zal starten. Dit vormt de basis voor nadere concretisering van het begeleidingsaanbod.

Het begeleidingsaanbod is gericht op twee verschillende groepen vluchtelingen:

1. vluchtelingen die qua beschikbare capaciteiten binnen korte termijn een baan of werkervaringsplek kunnen vinden;

2. vluchtelingen die een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben en daarom een toeleidingstraject nodig hebben.

Bij het formuleren van het begeleidingsaanbod kan aansluiting worden gezocht bij de indeling van de participatieladder (zes treden, oplopend in sociaal/economische activiteitsniveau) die gemeenten in toenemende mate gebruiken om de effecten van een traject te meten (zie bijlage: Participatieladder).

Vanuit de landelijke organisaties wordt aan een netwerk gebouwd in de regio. Dit netwerk dient niet alleen het Banenoffensief en de samenwerking te verbeteren maar ook om de samenwerking in het netwerk rondom vluchtelingen meer structureel te organiseren en transparant te maken voor de vluchteling. Dit vraagt om in de bestaande structuren mensen of functionarissen met elkaar in verbinding te brengen, die direct betrokken zijn bij vluchtelingen, scholingsinstituten en werkgevers.

Voor de verankering van het Banenoffensief heeft dit in de tien uitgekozen gemeenten en na de pilot ook in andere regio's tot de volgende afspraken tussen de alliantiepartners geleid:

- Vaste contactpersonen per deelnemende regio bij het WERKbedrijf, VluchtelingenWerk-Emplooi en UAF.
- Aansluiting zoeken bij het netwerk van bedrijfsadviseurs van het WERKbedrijf, die regionaal en branchegericht zijn georganiseerd.
- Aansluiting zoeken bij bestaande Werkgeversservicepunten en LeerWerkLoketten op de zogeheten 30+vestigingen van het WERKbedrijf.
- Per vestiging van het WERKbedrijf voor twee Emplooi adviseurs en een consulent UAF toegang geven tot het cliëntregistratiesysteem van het UWV-WERKbedrijf gedurende de looptijd van het project. Daartoe worden de Emplooi adviseurs en Job Support consulenten geschoold op het gebruik van het registratiesysteem.
- Werkplekken bieden aan de vrijwillige adviseurs van Emplooi op de kantoren van het WERKbedrijf om een of twee keer per week een spreekuur te houden voor vluchtelingen en voor de grootste gemeenten (ca 8) een à twee keer per maand faciliteiten bieden aan een consulent van Job Support om een spreekuur te houden.

Daarnaast zal er op management niveau vanuit de betreffende vestigingen van het WERKbedrijf en de deelnemende regio's VluchtelingenWerk-Emplooi met UAF meer contact opgezet en onderhouden moeten worden tussen de regiodirecteuren VluchtelingenWerk of coördinatoren Emplooi en de vestigingsmanagers WERKpleinen. De contacten met gemeenten zijn niet in elke regio gelijk en verschillen ook nog eens van gemeente tot gemeente. Op basis van de netwerksituatie per regio zal in de komende periode door de partners WERKbedrijf, VluchtelingenWerk-Emplooi en UAF worden gewerkt aan verdere uitbreiding van de alliantie en partnership met de gemeenten.

4.3 Methodiekbeschrijving Banenoffensief

Door middel van het analyseren en vastleggen van de onderscheiden elementen in de aanpak in het Banenoffensief zal het overdragen en implementeren daarvan in andere regio's in Nederland, waarin deze aanpak nog niet zo toegepast wordt, mogelijk worden. De methodiekbeschrijving bevat:

1. Een beschrijving van de structurele activiteiten die nodig zijn om vluchtelingen naar werk te bemiddelen;
2. De afspraken tussen de samenwerkende partijen, ieders taak en rol, aanbevelingen ten aanzien van de (integrale) samenwerking en een overzicht van de voornaamste knelpunten opgenomen worden;
3. De wijze waarop uitvoering is gegeven aan de inbedding van de structurele ketenafspraken.

Om deze beschrijving tot stand te brengen zal uit alle deelnemende regio's informatie verzameld worden over bovengenoemde onderdelen. Daarnaast zal beschreven worden hoe de aanpak van het Banenoffensief Vluchtelingen zich verhoudt tot de aanpak van de reguliere re-integratiemarkt, waarbij de onderscheidende elementen van het Banenoffensief duidelijk benoemd worden.

4.4 Kennis- en ervaringsuitwisseling tussen alliantiepartners

4.4.1 Landelijke kennisdagen

Drie maal per jaar worden landelijke kennisdagen georganiseerd om de kennis en ervaring, die in de verschillende gemeenten/regio's worden opgedaan te delen.

Vanuit de expertise van VluchtelingenWerk Nederland-Emplooi en het UAF wordt gerichte voorlichting en kennisuitwisseling over vluchtelingen aan medewerkers van de alliantiepartijen georganiseerd. Denk hierbij aan de werkcoaches en klantmanagers bij het WERKbedrijf en gemeenten die het contact met klanten onderhouden in het kader van re-integratie en/of uitkering. Aan de andere kant is het voor de maatschappelijke organisaties goed te weten wat er speelt op het terrein van de regionale arbeidsmarkt, mede in het kader van leerwerkbanen/duale trajecten, ontwikkelingen in het kader van mobiliteit. Maar ook wat verwacht een werkgever van een potentiële medewerker aan motivatie en basisvaardigheden of competenties. Daarover kan vanuit het WERKbedrijf samen met de Emplooi medewerkers en werkgevers in de regio meer informatie en kennis worden gedeeld.

Het vergroten van kennis en expertise over en weer is een belangrijk middel om de medewerkers en vrijwilligers van de partnerorganisaties te laten samenwerken in de ondersteuning van de vluchteling naar de arbeidsmarkt. Daarnaast stelt het de medewerkers beter in staat het contact met vluchtelingen en de toeleiding naar de arbeidsmarkt succesvoller te laten verlopen.

4.4.2 Bovenregionale uitwisseling

Er is behoefte om meer op uitvoerend niveau regelmatig boven- of interregionale ervaringen te delen en kennis te vergaren. Zowel op het terrein van arbeidsmarktontwikkelingen als over de toeleiding van vluchtelingen met een afstand tot de arbeidsmarkt. In het kader van de alliantievorming en het realiseren van de doelstellingen in dit vervolg Banenoffensief, past kennisuitwisseling en het netwerken met collega's bij de verschillende alliantiepartners goed. Er zal dan ook in het kader van het Banenoffensief minimaal twee keer per jaar een bijeenkomst worden georganiseerd. Deze bijeenkomsten worden zoveel mogelijk gecombineerd met andere landelijke bijeenkomsten (bijv. het Divosa congres, de SZW dagen, landelijke Participatie bijeenkomst of een ander landelijk symposium).

Verder is het van belang om in de regio's de expertise in netwerken binnen gemeenten te faciliteren. Gemeenten zijn niet altijd even makkelijk benaderbaar en hebben elk hun eigen organisatie opzet en interne verdeling ten aanzien van de beleidsonderwerpen inburgering, onderwijs en sociale zaken. De Wet op Participatiebudget is per 1 januari 2009 in werking gegaan, maar dat betekent niet dat de uitvoering al volledig gebruik maakt van de nieuwe mogelijkheden en onder dezelfde politieke verantwoordelijkheid of ambtelijke aansturing valt. In veel gevallen zijn er ook beleidsmatig nog stappen te nemen om het Participatiebudget inhoudelijk vorm te geven en bestaande schotten te verwijderen.

De wijze waarop een gemeente werkt, de aansluiting bij wat er binnen gemeenten speelt, hoe je effectief netwerkt en deze contacten kunt onderhouden bij gemeenten, bevat voldoende materiaal en tips om uit te wisselen tijdens een workshop voor de regio's van Vluchtelingenwerk Nederland.

4.5 Realisatie van de 700 plaatsingen

De kern van de inspanning om vluchtelingen aan de slag te krijgen op de arbeidsmarkt (in een reguliere of in een leerwerkbaan) bestaat uit de volgende activiteiten:

- Acquireren van (leerwerk)banen voor vluchtelingen
- Intake/diagnose & oriëntatie op de arbeidsmarkt
- Toeleiding en re-integratie
- Bemiddeling en plaatsing
- Coaching op de werkvloer / nazorg.
- Registratie en verantwoording

Een deel van deze taken vindt plaats in het kader van de wettelijke dienstverlening door het UWV WERKbedrijf, te weten bemiddeling/plaatsing en re-integratie. Ook het acquireren van (leerwerk)banen vindt plaats bij het WERKbedrijf onder andere via LeerwerkLoketten en in samenwerking met private partijen 'in bedrijf'.

In de praktijk vraagt de doelgroep vluchtelingen echter veel meer aan maatwerk ondersteuning en begeleiding dan waarin de basisdienstverlening door het UWV WERKbedrijf voorziet. Het begint al bij de intake en diagnose van de situatie van de klant. Dit vraagt bij vluchtelingen meer aandacht en tijd om de kansen op de arbeidsmarkt en mogelijke belemmeringen in kaart te brengen. Hun verleden is divers en bestaat in veel gevallen niet uit een Nederlands CV met erkende opleidingen.

Daarnaast behoren niet alle bovengenoemde activiteiten tot de basisdienstverlening noch van veel gemeenten, noch van het WERKbedrijf. Dat zijn acquisitie van arbeidsplaatsen of leerwerkbanen voor vluchtelingen, arbeidsmarktorientatie en coaching of nazorg. Deze blijken in de praktijk essentieel te zijn om vluchtelingen in de regio's aan de slag te laten gaan. Hieronder wordt per activiteit ingezoomd op het wat en waarom in het kader van het Banenoffensief. Verder wordt kort aangegeven welke alliantiepartijen betrokken zijn bij de uitvoering of regie van de activiteiten.

4.5.1 Activiteiten gefinancierd door het ministerie van SZW

Acquireren van (leerwerk)banen

Om in de komende twee jaar meer vluchtelingen aan de slag te krijgen zal een belangrijk accent liggen op acquisitie van (leerwerk)banen voor deze kwetsbare doelgroep. Zeker in deze periode van economische crisis blijft het van belang om ook bij werkgevers aandacht te vragen voor deze groep en te zoeken naar mogelijkheden mede in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen. De verwachting is dat er nu vooral geacquireerd moet worden op (leerwerk) banen in groeisectoren zoals bijvoorbeeld de zorg en techniek. In elke regio wordt de arbeidsmarkt en verwachte groeiontwikkeling bijgehouden door het WERKbedrijf.

Daarnaast houdt het COLO de cijfers en groei bij van stageplaatsen en leerwerkbanen in de verschillende branches. Dergelijke analyses bieden handvaten om per regio afhankelijk van de arbeidsmarktsituatie en de vraag van werkgevers afspraken te maken tussen bedrijfsadviseurs en werkcoaches van het WERKbedrijf, medewerkers VWN/Emptooi en ook UAF voor het gericht acquireren van (leerwerk)banen voor vluchtelingen.

Registratie en verantwoording

Per deelnemende vluchteling zal registratie plaatsvinden op kenmerken die het mogelijk maken om te kunnen reapporteren aan het ministerie van SZW.

Verantwoording over de resultaten naar het ministerie vindt drie maal per jaar plaats (over de perioden: januari-april; mei-augustus en september-december), waarbij op de volgende onderdelen informatie wordt verstrekt:

- het aantal gestartte plaatsingen;
- de aard van de gestartte plaatsingen (hoeveel betaalde banen; onbetaalde banen en opleidingstrajecten, waarbij het streven is om 55% naar betaald werk te begeleiden; 30% naar onbetaald werk en 15% een opleidingstraject te bieden);
- het opleidingsniveau van de vluchtelingen die geplaatst zijn;
- de sectoren waarin men betaald werk, onbetaald werk of een opleidingstraject heeft gevonden;
- de gerealiseerde plaatsingen, waarbij de duur van de plaatsing wordt vermeld. Gestreefd wordt naar het realiseren van plaatsingen van ten minste zes maanden. Als deze periode niet gehaald wordt zal ingezet worden op een vervolGPLaatsing tot de zes maanden zijn bereikt.

4.5.2 Activiteiten gefinancierd door gemeenten

Oriëntatie arbeidsmarkt & intake/diagnose

In een vroeg stadium wordt gestart met een globale oriëntatie op de arbeidsmarkt en de uitleg wat er aan mogelijke ondersteuning geboden kan worden door het WERKbedrijf.

Ook in de één-op-één contacten met de vluchtelingen zal hier in de begeleiding meer aandacht voor moeten komen. Dit vraagt meer kennis over de regionale arbeidsmarkt bij een groot deel van de trajectbegeleiders of extra inzet van deskundigheid door VWN-Emplooi, consultants van UAF en bedrijfsadviseurs WERKbedrijf.

Voor een goede diagnose is de intake en de verzameling van gegevens en deskundigheid van de intaker essentieel. Nu gebeurt het bij diverse organisaties en veelal los van elkaar. Het is daarom van belang om goede afspraken in de regio te maken met het WERKbedrijf, het UAF, VWN-Emplooi en gemeenten hoe de intake en diagnose beter op elkaar afgestemd kunnen worden. En vooral, hoe de gegevens beter met elkaar gedeeld en inzichtelijk gemaakt kunnen worden met betrekking tot deze doelgroep. Afhankelijk van de vraag of een vluchteling nu terugkomt van de arbeidsmarkt, onder de pardonregeling valt, nieuwkomer is of hier al jaren een bijstandsuitkering heeft, valt hij of zij onder de formele verantwoordelijkheid van de gemeente of het WERKbedrijf. Beide partijen vervullen hierdoor een belangrijke rol bij het inzetten van kennis en deskundigheid van UAF en VWN-Emplooi.

Om ervoor te zorgen dat er een goed beeld is van de competenties van vluchtelingen en wat hun mogelijkheden zijn op de arbeidsmarkt is het de bedoeling dat het instrument van het WERKbedrijf - de zogeheten werkmap¹ - breder en eerder ingezet wordt. Voorwaarde hierbij is dat een deel van de medewerkers van UAF en VWN-Emplooi de beschikking heeft over de werkmap als instrument en inzage in het registratiesysteem van UWV WERKbedrijf. Het uitwisselen van kennis en informatie met betrekking tot een en dezelfde klant is van essentieel belang voor een effectieve en structurele samenwerking tussen de alliantie partners.

Toeleiding en re-integratie

Gemeenten en het UWV WERKbedrijf zijn vanuit hun wettelijke taak verantwoordelijk voor de re-integratie van uitkeringsgerechtigden en inburgeraars. Veelal worden re-integratie trajecten ofwel uitbesteed ofwel uitgevoerd door gemeenten.

¹ De werkmap is in feite een soort van elektronisch portfolio waarin de klant zijn of haar cv kan toevoegen maar ook testresultaten of competenties worden gevoegd, trainingsresultaten enz. In feite alle relevante informatie die van belang is bij het zoeken naar een (leerwerk)baan worden daarin opgenomen.

In het afgelopen Banenoffensief is gebleken dat het noodzakelijk is om de kwetsbare groep vluchtelingen intensiever te begeleiden in de toeleiding als het gaat om opleiding en goede beheersing van de Nederlandse taal.

Deze toeleiding en investering in de doelgroep is essentieel om hun arbeidsmarktpositie structureel te verstevigen en te zorgen dat zij niet terugvallen in de uitkering als het economisch slechter gaat. De kwetsbaarheid van vluchtelingen zit daarbij niet altijd in het opleidingsniveau. Gemeenten en het UWV WERKbedrijf zijn vanuit hun bevoegdheden verantwoordelijk voor de inzet van de juiste instrumenten en de extra aandacht voor de kwetsbare groep vluchtelingen. VluchtelingenWerk-Emplooi en de Stichting UAF zijn met hun expertise en kennis van de doelgroep evenals de inzet van vrijwilligers in staat om de verantwoordelijke partijen veel nadrukkelijker dan nu het geval is te ondersteunen in dit proces. Bovendien zorgen de vluchtelingenorganisaties ervoor dat deze kwetsbare groep potentiële arbeidskrachten niet ondersneeuwt binnen de grote groep van uitkeringsgerechtigden. Per regio zijn er verschillen in de samenwerking en afspraken waar het gaat om de toeleiding en re-integratie van vluchtelingen. Voor verdergaande structurele allianties is het vooral van belang dat de toegevoegde waarde van de ondersteunende partijen als VluchtelingenWerk-Emplooi en UAF veel intensiever benut wordt en er regionaal goede samenwerkingsafspraken gemaakt worden.

Bemiddeling en plaatsing

Het WERKbedrijf is de formele uitvoeringsorganisatie voor bemiddeling van uitkeringsgerechtigden naar werk. In de praktijk echter wordt intensieve begeleiding voor inburgeraars en uitkeringsgerechtigden ook door VluchtelingenWerk-Emplooi verricht. Ook het UAF is actief op het vlak van bemiddeling en plaatsing ten behoeve van hoogopgeleide vluchtelingen. Daarmee kunnen beide organisaties de gemeenten en het WERKbedrijf effectief helpen om vluchtelingen de toegang tot de arbeidsmarkt te verbeteren. Daarnaast worden ze ondersteund om zich te kunnen handhaven op diezelfde arbeidsmarkt. Het eerste Banenoffensief heeft aangetoond dat voor vluchtelingen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt intensieve en persoonlijke begeleiding voor succesvolle arbeidsmarktparticipatie essentieel is. Daarbij is het niet alleen van belang om toegang tot het netwerk van werkgevers te hebben, maar ook om de vluchteling te kennen wat betreft achtergrond en zijn of haar competenties. Pas dan wordt het mogelijk om vluchtelingen met succes duurzaam te kunnen bemiddelen naar werk.

Een structurele verbetering van de arbeidsmarktpositie van vluchtelingen vraagt dan ook om gezamenlijk commitment, intensieve samenwerking en inzet vanuit de alliantiepartijen. Daarbij is structurele samenwerking tussen de partners en het koppelen van de netwerken en expertise essentieel in de komende jaren.

Coaching en nazorg aan nieuwe werknemers

Bij mensen met enige afstand tot de arbeidsmarkt zit naast een goede match ook een belangrijke succesfactor in het behouden van een verkregen baan door extra nazorg en ondersteuning na de uitstroom naar werk uit de uitkering. Vaak lopen mensen die (weer) starten op de arbeidsmarkt tegen zaken aan, waar ze weer aan moeten wennen of hun weg in moeten zien te vinden. Als dat niet goed verloopt kunnen kleine misverstanden grote gevolgen hebben waardoor de vluchteling zijn of haar baan kwijt raakt. In de praktijk blijkt dan ook dat de inzet van extra coaching of nazorg van buitenaf voor de nieuwe werknemer effectief is. In het Banenoffensief project zal de aanpak van nazorg meer gestandaardiseerd worden door middel van een methodische onderbouwing van deze werkwijze. Coaching en nazorg van de werkzoekende of uitkeringsgerechtigde na het plaatsen op een (leerwerk)baan behoort niet tot de reguliere dienstverlening van het WERKbedrijf. In de dienstverlening van het WERKbedrijf wordt nazorg verleend aan

werkgevers. Voor de groep kwetsbare vluchtelingen is het mede gezien hun andere culturele achtergrond willen VWN-Emplooi en UAF graag een begeleidende rol vervullen.

Hoofdstuk 5

Geselecteerde gemeenten, fasering, projectorganisatie en sturing

5.1 Geselecteerde gemeenten

Met onderstaande 11 gemeenten wordt in 2010 de eerste fase van het project uitgevoerd. Bij de samenstelling van deze gemeenten is gekozen voor een mix van grote, middelgrote en kleinere gemeenten. Voor het UAF is het van belang dat in tenminste de helft van de gekozen gemeenten veel studenten wonen.

Na een eerste oriëntatie, die in het najaar van 2009 zal plaatsvinden met de partijen in elke gemeente, heeft de staatssecretaris van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid toegezegd de wethouders uit deze gemeenten uit te nodigen voor een bijeenkomst, waarin het project nader uiteen wordt gezet en zal er een beroep op de gemeenten worden gedaan om een samenwerkingsproject te entameren. Daarbij is het noodzakelijk dat de benodigde individuele begeleidingskosten door de gemeenten gefinancierd worden uit de reguliere middelen van o.a. het participatiefonds.

Regio's VWN	Vestigingen UWV	Gemeenten
Noord Nederland	+ vestiging Groningen + vestiging Emmen	• Groningen• Emmen
Overijssel	+ vestiging Zwolle vestiging Hardenberg	• Zwolle• Hardenberg
Amstel tot Zaan	+ vestiging Amsterdam (Centrum/Oost)	• Amsterdam
Noord(west)holland	+ vestiging Haarlem vestiging Schagen	• Haarlem• Intergemeentelijke samenwerking Schagen e.o.
Midden Nederland	+ vestiging Hilversum + vestiging Utrecht Nrd	• Hilversum• Utrecht
Oost en Zuid Gelderland	+ vestiging Nijmegen vestiging Oost Achterhoek (Winterswijk)	• Nijmegen• Winterswijk

5.2 Fasering in het project

Zoals eerder aangegeven wordt het project gefaseerd uitgevoerd. In het najaar van 2009 vinden de voorbereidende werkzaamheden plaats, zodat begin 2010 gestart kan worden met een pilot van ca tien gemeenten die de intentie uitgesproken hebben met de uitvoeringspartners te willen samenwerken.

Eind 2010 wordt, op basis van de ervaringen die opgedaan zijn in de pilot, aan de hand van best practices, de methodiek beschreven en een aanpak voor de arbeidsmarkt-begeleiding van vluchtelingen in gemeenten (fase 1).

In 2011 vindt een uitbreiding van de deelnemende regionale afdelingen en gemeenten plaats, waarbij met behulp van overdracht van de ervaringen uit fase 1 gebouwd wordt aan een landelijke infrastructuur (fase 2).

5.3 Projectorganisatie

Het werk in het Banenoffensief vindt plaats in de regio's, die ondersteund worden vanuit de landelijke organisaties. Wat centraal gebeurt is vooral landelijke facilitering in het kader van de verantwoording en formele sturing op de resultaten. Daarnaast vindt facilitering plaats op het terrein van kennisuitwisseling en deskundigheidsbevordering en het beschrijven van best practices.

Voor het ministerie van SZW zal VluchtelingenWerk Nederland hoofdverantwoordelijk zijn voor de aanvraag van de subsidie. De verantwoording van resultaten zal gezamenlijk met de andere alliantiepartners worden opgesteld naar de voorwaarden van de subsidieverstrekker.

De projectorganisatie zal bij VluchtelingenWerk Nederland worden ondergebracht onder directe aansturing van de stuurgroep. De *stuurgroep* fungeert als opdrachtgever en bestaat uit de verantwoordelijk directeurs van de alliantiepartners op landelijk niveau, zo mogelijk aangevuld met een vertegenwoordiger van Divosa.

Zij komen drie keer per jaar bij elkaar om de samenwerking en voortgang op strategisch niveau te bespreken.

Binnen de stuurgroep is de directeur van VluchtelingenWerk gedelegeerd opdrachtgever die gemandateerd is voor de dagelijkse aansturing van de landelijke projectleider.

Een nader te vormen *projectgroep* bestaat uit de landelijk projectleider, de projectleiders van WERKbedrijf, UAF en het landelijk bureau VluchtelingenWerk-Emplooi.

In deze projectgroep worden op operationeel/tactisch niveau afspraken gemaakt over de aanpak en samenwerking tussen de partijen in het Banenoffensief en de voortgang in de deelnemende regio's van de structurele activiteiten. Deze projectgroep is inhoudelijk verantwoordelijk namens de stuurgroep en zal ook verder invulling geven aan de aanpak zoals verwoord in dit plan. Overigens zijn de stuurgroepleden direct verantwoordelijk voor het brede draagvlak van het Banenoffensief binnen de eigen organisaties.

De landelijk projectleider is samen met de projectgroep verantwoordelijk voor het behalen van het eindresultaat; de bewaking van de voortgang, de coördinatie van de projectgroep en voor rapportage naar de stuurgroep en gedelegeerd opdrachtgever.

De projectleider neemt niet de rol over van een van de partijen of van een van de regio's, maar ondersteunt vooral de projectgroep en de stuurgroep in de dagelijkse operationele en de landelijke strategische sturing. De projectleider heeft vooral de rol om verdere samenwerking te stimuleren, partijen te verbinden en spelers bij elkaar te brengen. Tot slot signaleert de projectleider knelpunten die op strategisch niveau afgestemd moeten worden om de voortgang en het resultaat van het Banenoffensief in de verschillende regio's te borgen.

Verder krijgt de projectleider namens de stuurgroep de verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor het maken van de nodige afspraken bij aanvang over de inzet en registratie door de alliantiepartners, het opstellen en de uitwerking van de financiering en verantwoording door de regio's.

Hoofdstuk 6 Financiering

6.1 Benodigd budget

Voor uitvoering van de activiteiten en projecten in de komende twee jaar is een budget benodigd voor de regionale uitvoering bij VluchtelingenWerk Nederland-Emplooi en UAF dat in hoofdzaak door afspraken met gemeenten, sponsoring of werkgevers binnengehaald moeten worden. Dit zal kunnen plaatsvinden mede op basis van behaalde resultaten in het verleden en het maken van nieuwe afspraken over begeleiding en coaching van vluchtelingen naar de arbeidsmarkt in het kader van participatie en re-integratie.

Aan het ministerie van SZW is een subsidie gevraagd van 1 miljoen euro. Dit bedrag voorziet in de landelijke coördinatie van dit project, waaronder de opstart en het onderhoud van de structurele activiteiten tussen de alliantie partners, beschrijving van de best practices, organisatie van de kennisuitwisseling en de deskundigheidsbevordering, acquisitie voor de financiering van de 700 plaatsingen en de verantwoording hierover naar het ministerie, de versteviging van het regionale netwerk tussen de alliantie partners in de regio. De financiering van de begeleiding van 700 vluchtelingen naar de arbeidsmarkt moet uit lokale en regionale middelen plaatsvinden.

Ook bij het WERKbedrijf vraagt de focus op deze kwetsbare doelgroep een investering. Hierbij gaat het om het faciliteren van de vrijwilligers op de WERKpleinen en de participatie in de landelijke structuur (project- en stuurgroep). Daarnaast zijn de werkcoaches van belang als aanspreekpunt voor de belangenorganisaties maar ook om binnen het WERKbedrijf voldoende aandacht te geven aan de bemiddeling en re-integratie van vluchtelingen.

6.2 Begroting

De begroting wordt separaat bij dit plan als bijlage geleverd.

Hierin zijn de uitgaven op de hoofdactiviteiten zoals beschreven in dit plan begroot. Met gemeenten en het UWV Werkbedrijf zullen nadere afspraken gemaakt moeten worden voor financiering vanuit participatie (gemeente).

De genoemde bedragen zijn voor de gehele duur van het project (twee jaar).

Hoofdstuk 7 Tot slot

Om de verankering van kennis en ervaringen opgedaan in het Banenoffensief mogelijk te maken vragen wij de steun van de staatssecretaris van het ministerie van SZW om de deelname van de geselecteerde gemeenten te garanderen. Om de succesfactoren van het Banenoffensief goed onderbouwd te identificeren en te borgen wordt getracht in samenwerking met een universitaire faculteit/hoogleraar een onderzoek uit te voeren.

7.1 Betrokkenheid vanuit het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

De staatssecretaris van SZW heeft toegezegd ter ondersteuning van dit project een brief sturen aan de wethouders van de gekozen gemeenten om hen aan te sporen samen te werken met de partners van dit project. Om deze uitnodiging aan wethouders nader vorm te geven wordt de staatssecretaris gevraagd, samen met de directies van de alliantiepartners, een bijeenkomst op het ministerie voor de betreffende wethouders te organiseren. In deze bijeenkomst kan de inhoud van het project nader worden uiteengezet.

Daarnaast stellen de projectpartners voor om nader met SZW te onderzoeken in hoeverre het mogelijk is het eigen ambtelijk apparaat in te zetten voor versterking van de positieve beeldvorming van vluchtelingen en de bevordering van hun participatie op de arbeidsmarkt.

Daarbij wordt gedacht aan:

- tv-spotjes; (laten) ontwikkelen van voorlichtingsmateriaal;
- Informatie in gemeenteloket op SZW-site;
- inschakeling SZW-voorlichtersnetwerk Perforum;
- opnemen van vluchtelingen als thema op de SZW-Kernkaart Werk & Bijstand;
- vluchtelingen als thema op de SZW-gemeentedagen;
- opzetten wervingscampagne gericht op vluchtelingen.
- Benutten van regionale/lokale tv netten en radiozenders.

7.2 Onderzoek naar succesfactoren in het begeleidingsaanbod

In het najaar van 2009 zal onderzocht worden of het mogelijk is om in samenwerking met een universitaire faculteit/hoogleraar die zich bezighoudt met arbeidsmarktvaartstukken een onderzoek te doen naar de kritische succesfactoren in het begeleidingsaanbod van de projectpartners. Zo'n onderzoek, dat parallel aan de uitvoering van dit project kan worden uitgevoerd, zal behulpzaam kunnen zijn om duidelijk in beeld te krijgen welke factoren in de aanpak het meest effectief zijn om vluchtelingen naar werk te begeleiden.

BIJLAGE 1

De Participatieladder

De Participatieladder meet niet alleen hoeveel mensen er in slagen betaald werk te vinden, maar bijvoorbeeld ook welke cliënten werken met behoud van uitkering, vrijwilligerswerk verrichten of deelnemen aan een cursus.

De Participatieladder is daardoor een geschikt instrument om helder in beeld te brengen hoe de doelgroep het doet over de volle breedte van re-integratie, inburgering en educatie. Dankzij de Participatieladder kunnen de gemeenten straks over de drie verschillende beleidsonderdelen in één taal spreken. Meer transparantie dus. En meer mogelijkheden om de gegevens van verschillende gemeenten met elkaar te vergelijken.

Tegelijkertijd biedt de Participatieladder een handvat bij de beantwoording van vragen als: van welke klanten verwachten we nog vooruitgang, wie kan nog stijgen op de ladder? Lukt dat in de praktijk ook? Kunnen we terugval voorkomen? In welke klantgroepen gaan we (extra) investeren? En in welke minder? Welke effecten hebben die keuzen na verloop van tijd? Kortom: hoe effectief is ons gemeentelijke Participatiebeleid en hoe kan dat nog beter?

Praktijkgericht

De Participatieladder in de huidige vorm is een gezamenlijk initiatief van twaalf gemeenten: Alkmaar, Almelo, Amsterdam, Den Haag, Deventer, Eindhoven, Rotterdam, Schiedam, Sneek, Utrecht, Venlo en Zwolle en de VNG.

Zij hebben Regioplan (bureau voor beleidsonderzoek) de opdracht gegeven een concept voor de Participatieladder te ontwikkelen. De ladder is dus ontwikkeld vóór en dóór gemeenten.

Dat betekent dat dit instrument is toegesneden op de dagelijkse praktijk van gemeentelijke werkwijzen. De ladder schrijft geen andere werkwijze voor van diagnose of instrumentenkeuze, gemeenten kunnen daar hun eigen keuzen in blijven maken.

Het zadelt klantmanagers niet op met een extra papierwinkel, maar levert met een minimum aan inspanning een maximum aan klantinformatie. Zo krijgen klantmanagers meer zicht op hun eigen caseload en de ontwikkelingen daarbinnen. Bovendien kan het management de caseloads van units en klantmanagers vergelijken, en desgewenst ook met die van ROC's of Inburgeringsafdelingen.

De kern

Het principe van de Participatieladder is verrassend simpel. De ladder heeft zes treden die het niveau van participatie aangeven. Bij de onderste vier treden gaat het om mensen zonder een arbeidscontract, de bovenste twee zijn voor mensen met regulier werk: met ondersteuning (trede 5) of zonder (trede 6). Wie op welke trede thuishoort is overzichtelijk gedefinieerd en valt relatief eenvoudig vast te stellen.

Hoe werkt het?

Jaarlijks wordt tenminste één keer vastgelegd op welk niveau van de Participatieladder iemand zich bevindt. Daarbij wordt ook meteen gekeken of dat het maximaal haalbare niveau is, of dat de persoon in kwestie nog wel één of twee treden kan stijgen.

Iedere gemeente kan zelf kan bepalen hoe het participatieniveau wordt vastgesteld. Dat kan variëren van enkele aanvullende vragen bij een intake of een uitgebreide diagnose.

Wel is belangrijk dat de begrippen eenduidig gehanteerd worden.

Participatieladder

6. Betaald werk
5. Betaald werk met ondersteuning
4. Onbetaald werk
3. Deelname georganiseerde activiteit
2. Sociale contacten buitenshuis
1. Geïsoleerd

De zes niveaus

niveau 6 betaald werk

bijvoorbeeld: baan met arbeidscontract, zzp'er, ondernemer

niveau 5 betaald werk met ondersteuning

bijvoorbeeld: werk met aanvullende uitkering van gemeente of UWV, werk met externe begeleiding, werk en scholing

niveau 4 onbetaald werk

bijvoorbeeld: werk met behoud van uitkering, stage, vrijwilligerswerk

niveau 3 deelname aan georganiseerde activiteiten

bijvoorbeeld: cursus of opleiding, actief verenigingslid

niveau 2 sociale contacten buitenshuis

bijvoorbeeld: bezoeken van burens en vrienden, incidenteel deelnemen aan activiteiten

niveau 1 geïsoleerd levend

bijvoorbeeld: dakloos, alleen internetcontacten

Afgebakend

De ladder werkt omdat de treden duidelijk zijn gedefinieerd aan de hand van kernachtige voorwaarden. Ter illustratie hieronder de afbakening van niveau 3 (deelname aan georganiseerde activiteiten). Iemand op dit niveau:

- neemt deel aan activiteiten in georganiseerd verband, zoals verenigingen of opleidingen én
- voert geen taken uit met verantwoordelijkheden naar anderen (dus het is geen werk) én
- neemt minimaal eens per week deel aan die activiteit, waarbij hij/zij in fysiek contact komt met anderen.

Groeipotentieel

Belangrijk is ook dat de klantmanager, trajectbegeleider of intaker een inschatting maakt over de kansen van de klant om binnen een jaar 1 of meer treden op de ladder te stijgen, bijvoorbeeld door bepaalde instrumenten in te zetten.

Wanneer die inschatting positief is, wordt een + toegevoegd aan de trede-indeling. Wanneer niet verwacht wordt dat er op korte termijn meer mogelijk is dan het verrichten van vrijwilligerswerk dat de klant al doet, dan wordt de klant op 4 (zonder +) ingedeeld.

Inzet Participatie-instrument

Iedere gemeente kan zelf bepalen of het handig is om een instrumentenkieser te koppelen aan de definiëring van de treden. Die kieser koppelt dan bepaalde instrumenten aan bepaalde treden, bijvoorbeeld een sollicitatietraining aan trede 4 en 5. Bovendien kan iedere gemeente bepalen of ook instrumenten kunnen worden toegevoegd die anders worden gefinancierd, bijvoorbeeld via een WMO-budget of de AWBZ. In de gegevens van de Participatieladder wordt alleen geregistreerd of er al een instrument was ingezet en of er een instrument ingezet gaat worden.

Klantkenmerken

Per klant worden een aantal kenmerken geregistreerd waardoor verschillende doelgroepen te herkennen zijn. Het gaat daarbij om Inkomstenbron (uitkering van gemeente of UWV, geen uitkering/niet werkend, werkend), om Inburgeringsplicht of - behoefte, om wel/geen Startkwalificatie en om eventuele Laaggeletterdheid. Indien gewenst kunnen gemeenten er voor kiezen om daar nog andere klantgegevens aan toe te voegen.

Gegevensopslag

Het handigst is om de klantgegevens die nodig zijn voor de Participatieladder in te voeren in het gemeentelijke cliëntvolgsysteem. Er is een web-based-invoermodule ontwikkeld en getest waarmee gegevens kunnen worden weggeschreven in de meest gebruikte systemen, zoals GWS4all, RAAK, Strateg en IW3.

Wanneer gemeenten met veel verschillende klantvolgsystemen werken, kan een aparte participatiedatabase worden gevoed, waar de participatiegegevens van de alle cliënten bij elkaar worden gebracht.